

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

POJEDINI BROJ Din. 1.50

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 7.

Šibenik, 23. veljače 1924.

God. IV.

Naše vino i pregovori sa Italijom.

Svi poljodjelci Dalmacije, koji se bave vinogradarstvom, prate sa velikom zebnjom razvoj pregovora između naše države i Italije usvrhu sklopljenja trgovačkog ugovora. Napetost i bojazan, da se ne bi u tom ugovoru što odredilo na štetu našega glavnog i u nekim predjelima jedinog proizvoda, sasvim je opravdana po onoj narodnoj, da „opareni i mrzlu kašu hladi“. Još je svima u uspomeni zloglasna vinska klauzula, koja nas je mučila za 10 godina i silne nam štete nanijela.

Švahljivo je dakle, da se naše općine i privredne organizacije obraćaju vladi protestirajući unaprijed proti svakoj koncesiji, koja bi se dala Italiji u pogledu uvoza vina u našu državu. Mora se isključiti svaka pogodnost u uvoznim carinama, u taksama i drugim nametima, u prevoznim tarifama, kao i svaka pogodnost u tranzitnom prometu, koji nam može omogućiti ili otežati konkurenciju na stranim tržištima, koja su nam blizu.

Naše vino prevladuje tešku krizu. Izvoza gotovo nema, jer nam talijansko vino, koje Italija producira u ogromnim količinama i sa manjim troškom nego to mi možemo učiniti radi nepogodnosti tla, pravi konkurenciju, koja svugdje potiskuje naše vino, i to ne samo dalmatinsko, nego i ono drugih krajeva naše države. U traženju, da se isključi svaka pogodnost talijanskog vina, svi su vinogradari naše države solidarni, kako se vidi iz zaključaka prihvaćenih na zadnjem kongresu vinogradara u Zagrebu 16. ov. mj.

Prigodom političkog ugovora, što ga je naša država sklopila sa Italijom, mi smo u glavnim pitanjima popustili i podlegli jačemu ugovaratelju, koji nije pustio iz vida niti najmanju sitnicu, koja bi mu mogla što koristiti bilo materijalno bilo politički. U tobožnjem slobodnom pristaništu na Rijeci naša je sloboda i vlast ograničena, čak i u pogledu uposlenja radnika, jer očevidno ne ćemo moći uposliti nego one, koje nam dozvoli talijanska radnička organizacija. Što ovo znači, lako je shvatiti. Stoga se svi bojimo, da ne podlegnemo u nečemu i pri sklapanju trgovačkog ugovora. Bojazan naša ima svoje opravdanje u činjenici, da je vino glavni agrarni proizvod Italije i da će njezini državnici nastojati svim silama i svom njihovom poznatom lukavosti, da izbiju bilo koju pogodnost tomo svomu proizvođaču. Svaka, pa i najmanja, pogodnost nanijela bi nam velike štete obzirom na spomenutu tešku krizu u trgovini vina.

Ima još nešto, što našu bojazan povećava, a to je dokazano neshvaćanje mjerodavnih krugova onoga teškog položaja, u komu se od više vremena nalazi naša vinska trgovina. Ništa se dosad nije poduzelo, da bi

nam se otvorila inostrana tržišta za naše vino. Zastoj u ovom pogledu traje ima 4 godine, pa se nijesmo ni za pedelj pomakli naprijed. Ni vinogradaru se nije izišlo u susret kojim olakočenjem ili stručnom i stvarnom pomoći. Pustilo se, da se zaduži uz velike, nevjerovatne kamate, dok je sve ovo vrijeme prodavao svoj proizvod ispod normalne cijene, pa i ispod cijene koštanja. Nije se pokazalo nikakvo staranje oko podizanja uzornih konoba i drugih ustanova, koje bi omogućile težaku, da bolje sačuva i sreduje vino, e da ne bude prisiljen, da ga proda bilo u kojem stanju i uz najneznatniju cijenu, kao što se to obično događa pri jetmatvi.

Naprotiv vidimo sklonost, da se uprav vino opteretiti sa što moguće

većim državnim nametima. U Dalmaciji se jedva izbjeglo plaćanju trošarine na vino, koju inače ostali prečanski krajevi moraju da plaćaju. Nije prošlo dugo iza toga, dolazi drugi namet na prodaju vina na malo, namet, koji je nesosan osobito za malog vinogradara, koji ne raspolaže sa velikom količinom proizvoda. Sve ovo uvećava našu bojazan, da se vinskog proizvoda kod nas ne daju sa mjerodavnog mjesta ona važnost, koja mu pripada. Ako naši delegati budu stajali na istom stanovištu i pri pregovorima o trgovačkom ugovoru, vinogradari naše države mogli bi teško nastradati. Gojimo ipak nadu, da do toga ne će doći, već da će jednodušan glas očajnih vinogradara biti uvažen i da nas ne će zadesiti ono veliko zlo, radi kojeg svi danas strepimo.

Naši biskupi hrvatskim Orlovima.

Hrvatski Orlovski Savez, kao jedinstvena centrala cjelokupne hrvatske kat. organizovane omladine, stupajući u život, obratio se na cjelokupni katolički Episkopat sa zanolbom, da odobri njegov rad i program; da podupre njegovo nastojanje oko obnove naše omladine u duhu Kristovu; da nedjelju, najbližu danu 6. svibnja, proglasi Danom organizovane katoličke omladine. Biskupi naši s odobrenjem primili su molbu Hrvatskog Orlovskog Saveza i poslali su na ovu molbu Hrvatskom Orlovskom Savezu sa svoje konferencije slijedeći odgovor, koji je namijenjen našim Orlovima:

P. n.

Hrvatskom Orlovskom Savezu u Zagrebu.

Katolički Episkopat u svojoj izvanrednoj konferenciji, držanoj u Zagrebu od 29. siječnja do 2. veljače 1924. primio je sa najvećom radošću vrlo cijenjeni dopis Hrvatskog Orlovskog Saveza u Zagrebu.

Katolički Episkopat pozdravlja Hrvatski Orlovski Savez, kao organizaciju cjelokupne hrvatske katoličke omladine, koja želi da pod vrhovnim direktivama sv. Crkve vodi brigu oko ispravnog odgoja hrvatske katoličke omladine po Kristovim načelima, a u to da paralelno sa svojom izgradnjom vodi borbu protiv svih protivnika sv. vjere i Crkve.

Da se ispuni ta sveta želja Hrvatskog Orlovskog Saveza, Katolički Episkopat od svega srca blagosiva organizaciju Hrvatskog Orlovskog Saveza i sav njegov radni program, koji je izrečen u njegovoj divnoj lozinki „Žrtva, Euharistija, Apostolat“.

Katolički episkopat pozdravlja svu našu katoličku omladinu, sve naše Orlove i Orlice, u svim njihovim žrtvama, u svem njihovom štovanju presv. Euharistije i u svem njihovom apostolskom djelovanju. Rad sa ovakvom lozinkom izazvat će sigurno sve

blagoslove Božje na našu omladinsku organizaciju.

To se zna, da će katolički episkopat najtoplije preporučiti svjemu svećenstvu i katolicima diljem naše države, da Hrv. Orlovskom Savezu idu uvijek na ruku u akciji oko organiziranja katoličke omladine, da bi tako načela „Zlatne knjige“ osvojila našu omladinu i sačuvala ju moralno zdravom na dobro vjeri i narodu. U tu svrhu proglasit će Katolički Episkopat „Danom katoličke Omladine“ nedjelju, najbližu danu 6. svibnja, to jest danu sv. Ivana Evanđelista, zaštitnika organizovane katoličke omladine. Katolički Episkopat iz dna duše svoje pozdravlja taj Omladinski dan, u koji će naše omladinske organizacije diljem hrvatskih krajeva zajednički pristupati Stolu Gospodnjem, dan, u koji će se priredivati svuda u propagandističke svrhe akademije i svečano primanje u organizaciju; naše svećenstvo bit će upućeno, da na taj dan drži u crkvama propovijedi o važnosti katoličkih organizacija i katoličke omladinske akcije. Zatim da se na taj dan upriliči sabirna akcija u župi izvan crkava za Hrvatski Orlovski Savez. Ova je se pobir preko pojedinih Ordinarijata poslati Hrvatskom Orlovskom Savezu u Zagrebu.

Napokon Katolički Episkopat znaajući, da je borba uvjet za uspjeh, raduje se obećanju Hrvatskog Orlovskog Saveza, da će odvažno i junački ući u borbu protiv svih protivnika naše vjere i Crkve. Neka naš božanski Spasitelj obraduje tu svetu borbu naše predrage omladine uz njezinu lozinku: „Žrtva, Euharistija, Apostolat“.

U Zagrebu, dne 31. siječnja 1924.
Dr. Ante Bauer, nadbiskup zagrebački; Dr. Ivan Šarić, nadbiskup vrhbosanski; Dr. Antun Jeglič, knez-biskup ljubljanski; Fra Josp. Garić, biskup banjalučki; Mons. Antun Akšamović, biskup dakovački; Dr. Jeronim Mileta, biskup šibenski; Ljudevit Budanović, apost. administrator za Bačku,

Rad „Hrvatskog Radiše“ u g. 1923.

Predleže nam podaci o radu Hrv. Radiše u godini 1923. Iz izvještaja, što ga upravni odbor predlaže glavnoj skupštini, vadimo slijedeće podatke:

Za namještanje prijavi se društvu u g. 1923. ukupno 1286 dječaka. Potražba za dječake sa strane poslodavaca (trgovaca i obrtnika) bilo je tokom g. 1923. ukupno 1.163. U toku g. 1923. namješteno je 1.121 dječak, dakle za 138 dječaka više nego u g. 1922. Od ovih 1.121 namještenih dječaka: 424 dječaka su bez obaju roditelja, bez oca, od oca pala na ratištu ili od oca potpuna invalida; 770 dječaka doprinijelo je svjedodžbu potpunoga siromaštva; 781 dječak sinovi su roditelja pojodjelaca, ratara, težaka i radnika, a 340 dječaka sinovi su roditelja podvornika, podčinovnika, služnika, mornara i maloobrtnika.

Navedenih 1.121 dječak namješteni su u 57 raznih grana trgovine i obrta. Po zavičaju su od navedenih 1.121 dječaka 567 Banovaca, 342 Bosanca i Hercegovca, 163 Dalmatinca, 34 Istrana, a 15 ostalih. Najviše dječaka potječe iz siromašnih krajeva: Ličko-Krbavske i Modruško-Riječke županije, Dalmacije i Hercegovine te dijelova Bosne i Hrvatskoga Zagorja. Najviše dječaka smješteno je na teritoriju srijemske, virovičke, požeške, bjelovarske i zagrebačke županije, Vojvodine i dijelova Bosne.

Za troškove oko namještanja dječaka uključivo opskrbe, prehrane, stanovanja, odjeće i obuće te potpore u gotovome i manipulacije oko namještanja dječaka izdano je Din. 252.549.17. Za naučničke obrazovne tečajeve izdano je osim toga Din. 20.293.30.

Društvo je vodilo nadzor nad moralnim odgojem sviju svojih pitomaca, kojih su sada na naukovanju (oko 3.500). te je broj slučajeva krađe u g. 1923. uključivo onih, koji se polakomise za cigaretama, slatkisima i lukomih, u svemu 23 slučaja dakle 1/20%, što se može za današnje prilike zbilja povoljnim nazvati. Ovo se ima zahvaliti rigorozitetu kod primanja naučnika, jer se primaju siromašni i nadasve poštenji dječaci. Budući da svaki dječak znađe, da se o njemu vodi svakogodišnji sposobnik, utiče to povoljno na njegov razvoj.

Članova brojilo je društvo koncem godine 1923. ukupno 12.373, od kojih su 1343 u Americi. Broj društvenih organizacija dosegao je 477, od kojih su 64 stalna povjerenika u Sjedinjenim Državama Amerike. Od početka svoga djelovanja namjestilo je društvo 7.315 dječaka.

U toku 1923. riješilo je društvo oko 11.000 dopisa, što izaziva po prilici dvostruki broj informacija koliko o dječacima toliko o poslodavcima.

Sveopći uspjeh u ovoj godini u moralnom kao i u materijalnom pogledu povoljniji je nego u g. 1922.

pa svatko, tko poznaje strukturu ovoga mukotrpnoga rada, mora priznati, da je „Hrvatski Radiša“ i u g. 1923. uspješno i pošteno radio, da je narodno povjerenje opravdao i da zaslužuje i u budućnosti ovo povjerenje. Društvo stoji pred svojom najvećom, ali najvažnijom zadaćom, a to je podignuće svoga Središnjega Doma

Dan katoličke akcije.

2. ov. mj. se navršila tek druga godina, da je osnovano Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza u Šibeniku sa svrhom, da najprije u gradu, a zatim u čitavoj sjevernoj Dalmaciji što živi i intenzivnije poradi oko širenja i procvata zdrave kršćanske prosvjete. I, Bogu hvala, u tom svom radu ono i uspijeva. Katolička akcija je kroz same ove dvije godine junački pokročila naprijed. To se najbolje moglo opaziti i prigodom ovogodišnje uspjele i osobito svečane proslave Dana katoličke akcije na Svijećnicu 2. ov. mj. Brojni članovi i članice raznih katoličkih udruženja — od najmlađih pa do najstarijih — upravo su se natjecali u radu i nastojanju, da proslava što bolje uspije.

Ujutro je bila zajednička sv. Misa i pričešć u Stolnoj Bazilici sv. Jakova, kojoj su korporativno prisustvovali članovi i članice svih mjesnih kat. udruženja. Sv. Misu je otčeo i preko nje održao toplo prigodno slovo predsjednik Okružja — preč. kanonik Mirić. Impozantna je bila navlastito zajednička sv. pričest, na koju ih je u uzornom redu i s velikom pobožnošću pristupilo do 300. I po svim drugim mjesnim crkvama se tog dana, na poziv presv. biskupa, propovjeda o kat. akciji i sakupljali milodari za njezin procvat.

Uvečer je Okružje HKNSaveza u prostorijama Badžane priredilo vrlo uspješnu svečanu akademiju sa obilnim i biranim programom. Osobitim zanosom i oduševljenjem zanjela je sve prisutne odmah na početku veličajna pojava velikog balsamovanog orla na pozornici, gdje je i ostao za čitave akademije. Taj zanos i oduševljenje još je povećalo skladno i gromko pjevanje „Orlovske himne“ od Vodopivca sa strane jakog mješovitog zbora (oko 40 što pjevača što pjevačica), tako da je na opći zahtjev himna morala biti ponovljena.

PODLISTAK

VALTAZAR VIJOLIĆ:

„Hrvatska duša“.

Almanak hrvatskih katoličkih svećenika. Druga knjiga. (Svršetak.)

Svi oni, koji klonuše pod teretom života, neka pročitaju njegovog „Čudotvorca“ i „Naprijed“. Osjetit će da vilinšipka maga Pavelića čudesa tvori. O Nedjeljku Subotiču teško je pisati s par riječi. To je još teže meni, koji od svih smrtnika poznam najbolje njegovu veliku dušu i titansko mu srce. U ovom dijelu almanaha nalaze se njegove dvije pjesme u prozi i jedna u stihu. Tko pročitao od tolikih njegovih radova i ovo, uvjerit će se, da je Subotić jedan od najvećih literata naše kujiževne republike. Iza Matoša u Hrvatskoj malo je tko pisao tako blistavim veličanstvenim stilom kao on. Na srebrnim žicama Davidove harfe čujete snažne note pune mudrosti i snage Leaves of Grass Walt Whitmana. „Dolores“, pjesma napisana slobodnim stihom, blistava je suza isplakana pred razapetim Hristom s oka, koje se neće ugasiti ni u vječnosti.

u Zagrebu za prolazne i stalne naučnike, za stanicu za izbor zvanja, za kulturno i prosvjetno stjecište trgovačkoga i obrtničkoga podmlatka uopće, koju zadaću društvo bez pomoći cjelokupnoga hrvatskoga naroda u domovini i izvan domovine ne bi moglo izvršiti.

Akademiju je otvorio predsj. Okružja preč. Mirić lijepim i oduševljenim proslavom, kojim je sve prisutne potakao na rad oko katoličke akcije. Gimnazijalac g. Jakov Ujević s mnogo je temperamenta i razumijevanja deklamirao pred balsamovanom orlom zgodnu Šarićevu pjesmu „Orle.“ Zatim je upravitelj građanske škole u Trogiru g. Marko Vunić održao učeni i vatreni govor o „Smjernicama i zadacima katoličke akcije.“ „Svojom vanrednom govorničkom vještinom brzo je osvojio svu publiku. Prikazavši razvitak i stanje kat. akcije kod nas i drugih naroda, te dokazavši savremenost katoličke ideje, pak potom i kat. akcije, osobito je istaknuo i preporučio rad oko katoličke štampe, katoličkog uzgoja mladeži i obnove pogorjelih institucija u Splitu.

I glazbeni dio akademije je potpuno zadovoljio. S mnogo čuvstva i topline gđica Z. Adam je otpjevala Zajčevu „Domovini i ljubavi“, te gđica J. Jadronja Vilharovu „Rasti ružo“. Ovaj put je nastupio i vlč. don J. Krnić te onom svojom prirodnom lakoćom i milinom otpjevao Zajčevu „Vir“ i romanu „Ruža i ljubica“. Na glasoviru ih je, kao što i mješoviti zbor, vrlo vješto pratio v. g. prof. dr Ivo Vuksanović, Tamburaški zbor kat. daka je skladno odsvirao dva komada: „Ljubav vatrogasca“ i „Pod Dubovcem“.

Akademija se zaključila prikazivanjem „Gundulićevog sna“ od Vojnovića, koji se publici osobito sviđio. Pjesnik (dak g. Milan Luetić) i Vila (učenica gđica Milka Baranović) potpuno su se uživali u svoje uloge i na opće ih zadovoljstvo izveli, i ako su na njih stavljale mnoge zahtjeve. Scenarija živa slika („Slava Ladislava“) te zbornu pjevanje efektne „Poljska se je digla večer“ za pojave u snu kralja Ladislava potpuno su također uspjeli.

Pozabavih se podulje s pjesnicima „Hrvatske Duše“, jer će oni biti kvas za veliki kruh, što će ga jednom blagovati izabrani hrvatski narod na svojoj pobjedničkoj večeri.

Novele našega almanaha nijesu tako velikih idejnih dimenzija kao pjesme. No ta prijatna lektira osvježena je vrelom čistog izvornog hrvatskog jezika. Sve novele cvijeće su naših brda i dolina. U njima je ocrtna hrvatska narodna duša. Zato su nam drage kao mile tratinčice naših livada, na kojima se iskri rošno biserje tihe rumene proljetne zore.

Treći dio „Hrvatske Duše“ zapremaju „Clanci“.

Dr Vilko Anderlić piše interesantan članak o kapitalizmu. Dr Fran Binički, taj naš Pico da Mirandola i Mezzofanti, skroman u svojoj veličini, odbacuje nas svojim odličnim radom skoro u svakom odsjeku ove knjige. On, čovjek pođmakao u godinama, nije skrsio svoje pero kao mnogi kod nas. Piše i piše, i ako mu u njegovoj Širokoj Kuli božica Bijeda svijetli za dugih noći krvavom zubljom svog zadimljenog svijetla. Tuži se naš neumorni kolega na usta starih Inda: „Jasjarthas tasja mitrani, jasjarthas tasja bandhavah, jasjarthas sa pumal

o Dverana je bila dupkom puna već prije početka akademije, tako da nije bilo mjesta ni za same članove i članice. I ovom prigodom se ponovno osjetila velika potreba „Katoličkog Doma“, do koga treba doći što prije, da se zadovolji svim potrebama već sada lijepo razvite katoličke akcije.

Šibenik se opošteno ovakvom proslavom Dana kat. akcije. Treba nastaviti istim žarom oko preporoda njegova i čitave sjeverne Dalmacije na temelju vječnih Kristovih načela! U to ime: Bog živi!

R.

Iz katoličkog svijeta.

Jubilej dra Velimira Deželića. Prošte nedjelje (17. ov. mj.) je na svečani način proslavljena u Zagrebu 60. godišnjica života dra Velimira Deželića, hrv. katoličkog pjesnika i romanopisca. Kolo Hrvatskih Književnika pozvalo je u 11 sati u Jeronimsku dvoranu sva katolička društva i ustanove, koji su se u velikom mnoštvu odazvale te izrazile svoje čestitke sijedom jubilarcu, koji ujedno slavi i 10 godišnjicu zaslužnog predsjedništva Kola Hrv. Književnika. Dječom aktivnom radniku na polju katoličke akcije i duhovne obnove hrv. naroda jubilarcu-pjesniku i naše čestitke!

Svečana Akademija H. K. N. S. u Splitu. Hrv. Kat. Narodni Savez u Splitu 18. ov. mj. prigodom Dana katoličke akcije u foyeru Narodnog Pozorišta priredio je svečanu akademiju pod pokroviteljstvom presv. biskupa dra Kv. Kl. Bonetacića uz dobrotorno sudjelovanje gudačkog orkestra Splitske Filharmonije, užeg zbora „Sv. Cecilije“, gg.ca Cindro i Karaman i opernih pjevača gg. Petrovskog i Arhipova. Čisti prihod akademije bio je namijenjen pogorjelim katoličkim kulturnim institucijama. Program je bio obilan i biran, a odaziv publike velik, pak je akademija i moralno i materijalno potpuno uspjela. Akademiju je otvorio industrijalac g. Drago Bartulica svečanom i efektinom govorom o Značenju Dana kat. akcije. Splitski katolici mogu biti ponosni ovako svečanom i dostojanstvenom proslavom Dana kat. akcije.

† **Msgr Mate Pišta.** Ovaj najstariji svećenik u Jugoslaviji 15. ov. mj. u Dubrovniku zaklopio je svoje

trudne oči u dubokoj starosti od 94 i po godine. Obnašao je razne časti u biskupiji, a zadnje vrijeme je bio protonotarom, gener. vikarom i prepozitom Kaptola. Isticao se uvijek u radu za Crkvu i svoj mili hrv. narod. Svi, koji su ga iz bližega poznavali, uvelike su ga cijenili i ljubili, pak mu je zato 17. ov. mj. i priredjen upravo veličanstven sprovod uz sudjelovanje gotovo čitavoga građanstva grada Dubrovnika. Da mu je vječni pokoj i slava!

Profesorski ispit. Senior „Pavlinovića“ svećenik splitske biskupije dr Ivo Rubić položio je prošlih dana na ljubljanskom univerzitetu, na kojem je zadnje vrijeme bio namješten kao asistent kod prof. dra Gavazzi-a, najboljeg našeg hrv. geografa, profesorskog ispit. Svom drugu i prijatelju srdačno čestitamo!

Naši dopisi.

Pag, početkom veljače.

Kako smo već javili u „Jadrano“ br. 63, komandir žandar. voda u Pagu poručnik Cvijanović hoće da sebi prisvoji prvo mjesto u gradu, jer da je on tobože zamjenik Nj. V. Kralja. Sebe naziva komandantom mesta... bez vojske!!! U svojstvu „zamjenika Kralja“, kakvim se on umišlja, uvrijeđuje je već sve državne činovnike u Pagu i općinsku upravu. I kao da mu sve to nije bilo dosta, eto ga opet na megdanu kao novi Kraljević Marko.

19. l. nalazio se u općini upravitelj Ivo Palčić, tajnik, vijećnik Rumora i advokat dr. Gazzari iz Šibenika, koji se tu nalazio radi pitanja pašnjaka. Dode najednom poruč. Cvijanović, pa zaboravivši, da je bio odgojen u austrijskoj carskoj kadet. školi, počeo je da predbacuje paškoj općini antidržavne osjećaje, da se goropadno vlada smatrotički svojim goropadnim ponašanjem monturu, koju sada nosi, a koju jednog nije nosio, i to sve zato, jer je htio da znade za auktora gore naznačenoga dopisa u „Jadrano“.

Da pokaže paškom narodu i Talijanima na parobrodu, koji su sve to gledali, da je Pag i S. H. S. država na Balkanu, i da kod nas nema ni reda ni zakona, ni ustava, osim na papiru, već samo srpske hegemonije, „zamjenik Kralja“ poručnik Cvijanović

loke, jasjarthas sa hi panditah“. (Tko ima novaca; ima prijatelja, tko ima novaca, ima rođaka, tko ima novaca, čovjek je na mjestu, tko ima novaca, učenjak je.) Pa ipak, i ako u njega nema novaca kao ni na pasjem uzglavlju slanine, piše i ovdje „Jezične mrvice“ i dugu svestranu raspravu „U mraku srednjeg vijeka“. U svijetlu te uspjele radnje kako ništetni izgledaju svi oni prigovori tolikih medokriteta, koji iz zlobe i iz svog idiozizma uvjeravaju neupućene mase, da je kat. Crkva bila grobarica slobodne ljudske misli u svim vijekovima, a pogotovo u srednjem vijeku. Tko zna, pita ih naš učeni doktor, kako je mogao kovati u zvijezde kat. Crkvu jedan Goethe, Harnack, Hipolit Taine, koji su iz serije vjerskih velikana; a ne bijahu ni debeli kumovi ni prijatelji kat. Crkve?! Pročitajte ovu raspravu vi, koji mrzite istinu! Prekorit će vas barem savjest. ako još osjećate, da ste ljudi.

I sveučilišni profesor dr fra Julijan Jelenić počastio je almanah svojim umnim perom. Njegov fragment „Književne bosanskih franjevacu do 1757.“ ilustrira jednu historijsku periodu dičnih bosanskih „ujaka“. Virjensis piše o nepoznatom hrvat.

muzikologu dru Josipu Širokom i apelira na kojeg hrvatskog Mecenu, da mu se smiluje. „Maecenas atavis edite regibus! Ali veliki hrvatski. Mecena spava već nasljednika u velebonj dakovačkoj katedrali.

„Pabirke iz bosanske prošlosti“ od pk. Jerka Vlačića pročitao sam s pravim uživanjem. Toplu suzu izmamise mi ti krvlju ispisani reci. Svaki čestit Hrvat mora da na najsvetijim stranicama našeg martirologija zabilježi zlatnim slovima imena bosanskih franjevaca, koje ni silni carigradski Sultan ni njegovi skutoonoše ne mogahu skrsiti. Vlačićak piše o našem književnom jeziku. Da nam on nije ništa dao nego onu svježu dječevičansku ljepotu našega jezika, što projevava svaki njegov sastavak, on bi zaslužio veliko priznanje u povijesti naše književnosti. No Vlačićak je div-borac, koji prkosi i favoloznim današnjim književnim zaprekama. Zato njegovo ime bit će zabilježeno zlatnim slovima u krvavim ananima mlade hrv. kat. književnosti. Ciklus članaka završuje dr Andrija Živković s uspjelim referatom „O unionističkim kongresima na Velehradu“.

140 stranica zaprema „Galerija starih hrvatskih svećenika“ i Galerija novijih hrv. svećenika. Drugi je dio

istjerao je općinske redare sa obale pri dolasku talijanskog parobroda 27. 1. i to za vršenja njihove službe (pregledavanje uvoznih i izvoznih predmeta). Tim je nanio veliku štetu općini, jer joj je onemogućio, da utjera svoje uvozne i izvozne takse. Vrhunac je pak balkanizma onaj kordun žandarmerije, što ga stavi oko parobroda iz Zadra u širini od 300-400 metara, čega nema u nijednom mjestu ne samo u civilnom svijetu, no niti u Dalmaciji. Pak nije čudo, što su Talijani iz parobroda pitali: „Da li su se gosp. poručniku poremetili moždani ili je već ujutro pijan?“

Organizacija H. P. S. u Pagu.

Domaće vijesti.

Zapljeniše crkveni barjak. 3. o. mj. mladoženja Šime Čengić iz Ervenika Gornjeg dozvolom župnika uzео je po lijepom narodnom običaju crkveni barjak (crveno polje s velikim bijelim križem po srijedi) u svrhu crkvene ženidbe, pošavši sa svatovima u Ričice župe Gračac. Na povratku iz Ričica zaustaviše ih žandari na vratima grada u Gračacu, proglasiše ih uapšenima te odvedoše u žandarsku kasarnu. Uzeše im na zapisnik imena te im zapljeniše crkveni barjak s motivacijom, da su Radićevci i da nose Radićev barjak; ako se dalje budu izgovarali, da će smjesta biti zatvoreni! - Lijepog li postupka sa strane službenih organa. Zar nije g. naredniku u Gračacu poznat 12. član ustava, kojim se zajamčuje sloboda vjere i savjesti. Da je onaj barjak bila srpska trobojka, ne bi ju stalno bio zaplijenio. No suvišna je svaka argumentacija s fanaticima. Ipak je dobro da znade g. narednik i ona srpska elita u Gračacu, da tako neljalno i nebratski nijesu postupali Hrvat, kad su god. 1690. pod vodstvom vladike Arsenija Crnojevića i 1878. primali braću Srbe u ove naše krajeve, kao bijegunce ispred Turaka sa svim pravima i povlasticama. — L.

Zamuljeno ušće Neretve. U zadnje vrijeme na ušću Neretve nasukalo se više parobroda, koji su se većinom sami oslobodili. Uzrok je, što je zamuljeno ušće Neretve, koje se odavnina nije čistilo, i niska voda. Sve su predradnje gotove, da se pristupi čišćenju, koje će se započeti, čim učini povoljno vrijeme.

urešen slikama. Obe ove galerije od velike su važnosti. Tko hoće da razumije nečiji način pisanja, okolinu, u kojoj je živio, na koju je utjecao, ili koja se na njemu odrazivala, treba da upozna dotičnu osobu u njegovome intimnom životu. Hrvatski kat. svećenici važni su faktor u hrvatskome narodu. Tko pozna njihov život, lako će razumjeti i historiju naše domovine. Obe galerije divno nam u tome poslužuju.

Ja sam na svršetku, i ako ne rekoх mnogo, o ovoj interesantnoj knjizi. Htio sam samo da sjetim svakog hrv. kat. inteligenta, a osobito hrv. kat. svećenike i bogoslove na njihovu svetu dužnost, da nabave što prije „Hrvatsku Dušu“. Ona će im biti bisernom zvijezdom njihovog katoličkog ponosa. Kad je pročitaju, kliknut će zadovoljno: „U početku na usnama kat. svećenika zazvonjela je prva hrvatska riječ i ta riječ postade svijetlo života. Nakon dugih vijekova drugi mu je ne oteše. Po njemu je velika postala i s njime će živjeti do konea svijeta“.

Malodušni, čujte barda Pavelića:

Ne kloni, družo, rad mučnih strmina,
Rdavej nek se aizrbridge valja,
Mi naprijed ćemo, slijedeć Božjeg Sina
Gospodar duh nam, ne tjelesna trajla.

Iz grada i okolice.

Proslava druge godišnjice krunidbe Pija XI. Po prvi put se ove godine u nedjelju 17. ov. mj. svečano proslavila godišnjica krunidbe sv. Oca Pape Pija XI. U Stolnoj Bazilici sv. Jakova presv. biskup dr. J. Mileta otpjevao je pontifikalnu zahvalnu službu Božju i tom prigodom održao kratki prigodni govor. Crkva je bila puna katoličke mladeži i općinstva. I po svim drugim mjesnim crkvama služile su se zahvalne službe Božje i propovijedalo o sv. Ocu Papi uz broj an odaziv vjernika.

Odreka na časti člana općinskog odbora. Pouzdanik Hrvatske Pučke Stranke u općinskom odboru g. Vlade Kulić položio je čast člana toga odbora zbog stranačkog načina i nerazboritog upravljanja na općini sa strane odborove većine. To se odrazilo osobito u proračunu za g. 1924., u komu su predviđeni takvi nameti, koje pučanstvo, osobito težački stalež, ne može da podnosi. Proračun je naime u jedan mah u rashodima podvostručen, a pokriven fiktivnim stavkama prihoda. Proti proračunu podnesen je i utok.

Promocija. U zadnji čas doznajemo, da je 20. ov. mj. na ljubljanskoj universi bio promoviran na čast doktora bog. znanosti Šibenčanin svećenik don Ante Zorić. Tom prigodom neka primi i naše najskrenije čestitke uz želju, da sada nakon sretno svršenih nauka sve svoje sposobnosti posveti radu za dobro Crkve i naroda.

Vjenčanje. 20. ov. mj. u Svetištu Gospe Vrpoljačke vjenčali su se milovidna gđica Pavla Tambača Josina i sreski poglavar u Metkoviću g. Šimun Urlič. Sretnim mladencima želimo svaku sreću!

† Stana ud. Erga umrla je prošlih dana poslije duge i teške bolesti u podmakloj dobi pokrijepljena svim utjehama naše sv. vjere. Priraden joj je vrlo lijep sprovod uz brojno učestvovanje prijatelja i znanaca. Dok pokojnici želimo vječni pokoj, ožalošćenju rodbini, osobito sinu, našem dobrom prijatelju, izrazujemo svoje iskreno sauešće.

† Franka ud. Čavka rođ. Tambača. Ova dobra starica nakon kratke ali teške bolesti pokrijepljena svetajstvima umirućih preminula je 2. ov. mj. U nedjelju joj je priraden lijep sprovod. Vječni joj pokoj! Obitelji i rodbini naše sauešće!

Iz uredništva. Radi nepredvidentih tehničkih zapreka naš list nije mogao izići prošle subote. Naše cijenjene pretplatnike molimo, da to uvažje. Prvom prigodom nastojat ćemo, da im to nadoknadimo.

Organizacija „Hrvatskog Radiše“. Napokon je i u našem gradu provedena tako potrebna organizacija „Hrv. Radiše“. U tu svrhu je prošlih dana boravio u Šibeniku osnivač i glavni povjerenik „Hrv. Radiše“ zaslužni dr. Luka Senjak. U ponedjeljak je u verandi „Hotel Krka“ uz lijep odaziv građanstva održao učeno i vatreno predavanje. U njemu je temeljito prikazao potrebu i važnost dobro vođenog gospodarstva, obrta i trgovine po blagostanje i napredak hrv. naroda. Istakao je plemenitu svrhu i korist „Hrv. Radiše“, prikazao dosadašnji blagotvorni rad, te pozvao sve prisutne, koji su mu čitavo vrijeme povlađivali, da se začlane u ovo društvo i podupru ga u odgajanju i spasavanju naše mladeži. Među prisutnima izabran je i radni odbor od 12 lica, komu je na čelu kao predsjednik dr. Vice Iljadica. Kako čuje-

mo, naše građanstvo se već istaklo obilnim doprinosima za gradnju doma „Hrv. Radiše“, pak se pouzdanmo nadamo, da će se i u što moguće većem broju začlaniti u ovo rodoljubno društvo te ga svakom prigodom izdazno pomagati.

Veliki hrvatski ples 16. ov. mj. prometnuo se u pravu manifestaciju hrvatsva našega grada i okolice. Bio je izvanredno dobro posjećen. Na nj su došla brojna odaslanstva iz čitave okolice, pak i iz Splita, Knina, Drniša i Benkovca. Na večeri se izmijenilo više vatrenih govora o potrebi sloge svih Hrvata u borbi proti centralizmu.

Potresi. Prošlog tjedna (od 10.—17. ov. mj.) u gradu smo oćutjeli ponovno više potresa uz dugu tutnjavu, od kojih su neki bili i dosta jaki, tako da je građanstvo bilo silno zabrinuto i deprimirano. Međutim ovog tjedna nije se oćutio nijedan potres, pak se opet građanstvo umirilo. Dobro je djelovao i ovaj brzovjav, što ga je Općina primila od šefa seizmološkog zavoda prof. g. Mihajlovića: „Molim izvjestite područje, da se ne plaše sadašnjih potresa, makar da su učestali. To se nastavlja ranija serija potresa. Bit će još potresa za neko vrijeme. Centar potresa je van otoka na moru i premješta se k sjeveru. Izvještavajte nas o svakom, ma i vrlo slabom potresu.“

Štrajk radnika. U nedjelju je oko 700 radnika tvornice „Sufid“ stupilo u štrajk. Od uprave tvornice tražili su povišicu za 30-40%. Uprava im nija došla ususret, jer da su tvornice „Sufid“ u Dalmaciji u deficitu. Nakon štrajka ih je dapače sve otpustila. Zbog ovog štrajka i otpusta tolike će obitelji stradati, pak bi bilo poželjno, da se ovo pitanje što prije uredi na zadovoljstvo obiju strana. Državna bi vlast morala posredovati i ovaj spor izgladiti.

Novim općinskim tajnikom od općinskog odbora, u svojstvu vijeća, bio je imenovan bivši kot. poglavar u Makarskoj g. A. Lelas.

Godišnja skupština Udruženja trgovaca, industrijalaca i obrtnika za sjevernu Dalmaciju odgođena je za nedjelju 2. ožujka, budući 17. ov. mj. nije pristupio dovoljni broj članova.

U fond za izgradnju „Katoličkog Doma“ u Šibeniku doprinijese gg. Grgo Radić i don Ante Radić po 10 din., da počaste uspomenu pk. Franke ud. Čavka. — Odbor im harno zahvaljuje uz želju, da bi našli što više nasljednika.

Udruženje ratnih invalida u Šibeniku prigodom priredenog plesa 9. veljače ove godine harno zahvaljuje svima onima, koji su doprinijeli svoj obol. — Odbor.

Oglas dražbe. Kod Pokrajinske Bolnice u Šibeniku držat će se dana 20. marta 1924. javna dražba za opskrbu bolnice mesom za vrijeme od 1. aprila do 31. decembra 1924. Uslovi za dražbu mogu se pregledati svakog radnog dana od 9 do 12 sati prije podne u uredu upraviteljstva bolnice.

Nabavljачka Zadruga državnih namještenika u Šibeniku javlja svojim članovima, da će se godišnja skupština držati 2. marta t. g., a ako u taj dan ne dode dovoljan broj članova, onda 9. marta o. g. u sobi građanskih rasprava kotarskog suda. Dnevni red je objavljen u oglasu, izloženom u lokalnu zadrugu i u raznim uredima.

Redovita vojska, jer se nema čim uzdržavati na dopust, a regruti u masama unutra. Zadnjih

dana bilo je iz Ratne mornarice otpušteno 500 vojnika na dvomjesečni dopust, jer da je iscrpljen kredit za uzdržavanje ratne mornarice. Dok je tako na jednoj strani, s druge strane čitave povorkе regruta prolaze gradskim ulicama, da nastupe svoju vojnu dužnost, U istinu značajno po Pašićev militaristički režim!

Plemeniti dar. Vtč. don Ivan Pensa poklonio je preko našeg uredništva 50 din. u fond sjemeništa, a 50 din. u fond Leonove tiskare u Splitu mjesto čestitke preč. don Niki Truti prigodom imenovanja za prepuzita stolnog kaptola.

Književnosti umjetnost.

„Vstajenje duše“. Glasoviti povjednik stolne crkve sv. Nikolaja u Ljubljani, te profesor homiletike kan. dr. Opeka evo kroz kratko vrijeme daje nam osmu knjigu svojih propovijedi. U 7 govora prikazuje ranu dušu — grijeh — i njegove posljedice, u drugih 12 govori o sv. ispo- viji i o stvarima potrebitim za ispo- vied, u zadnjih 6 pozivlje k stolu Gospodnjem. Govori dra Opeke su „učinkoviti“, jer su jedri, snažni i re- torično dotjerani. Dobro poznavanje Biblije i česta uporaba pruža govori- ma svu dražest i snagu sv. Pisma. Psihološki momenti, krasno izvedeni, svladavaju volju silnog broja sluša- telja u proštranoj stolnici. Inteligenca u Sloveniji rado čita Opekine govore, jer su lijev za rane modernog dru- štva, Svećenstvu pak dobro dolaze kao priručnici. Stoga knjigu i svećen- stvu i svim obrazovanim krugovima najtoplije preporučamo. Svih 8 knjiga naručuje se kod K. T. D. H. Ničman. — Ljubljana, a zapadaju skupa 115 D. — beg.

Meja. Primili smo broj 2. poljo- privredno-industrijsko-trgov. lista „Me- ja“ sa slijedećim sadržajem: *Sadržaj:* Prof. inž. Stj. Jurić — A. P. Jacobson: Danska poljoprivrede. — M. B. Smer- ničić našeg vinogradarstva. — Dr Fran Spiller-Muys: Agrarna politika i agrar- ne operacije u Slovenačkoj. — Ilija Bošnjak: „Težačka hemija.“ — Na koji se način može kod kuruza dobiti bolji i veći prirod? — Agricola: Na- rodne more. — Bilješke. — Razne vijesti. — Književnost.

Katolici! Mislite na potrebu katoličkog dnevnika!

Javne zahvale.

Svima, koji su nam prigodom bo- lesti i smrti naše nezaboravne i ljubljene pokojnice

Frane ud. Čavka rođ. Tambača

sudjelovanjem u povorci do vječnog počivališta, doprinosima ili bilo na koji način iskazali svoju sućut i bili pri ruci, izrazujemo ovim putem svoju najveću zahvalu i harnost.

U Šibeniku, 9. veljače 1924.

Obitelj Čavka.

Prigodom smrti naše nezaboravne i mile pokojnice

Stane ud. Erga

najtoplije zahvaljujemo svim prija- teljima i zncanima, koji su nam na bilo koji način iskazali svoje sauešće te prisustvovali sprovodu.

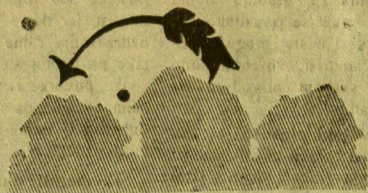
Navlastito pak zahvaljujemo vltč. don Franu Grandovu, koji je za vri- jeme bolesti češće pohadao i tješio ljubljenu pokojnicu.

U Šibeniku, 16. veljače 1924.

Obitelji:

Erga, Marenzi, Bratic.

OD KUĆE DO KUĆE

ide glas o izvršnoj kakvoći

SAPUNA „GAZELA“

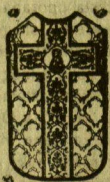
koji se odlikuje po svojoj iz-
dašnosti i obilnoj pjeni.

Budimo novovjekni apostoli - širitelji katoličke štampe!

Josip Neškudla i drug

tvornica crkvenih paramenta i pribora

JABLONÉ - Čehoslovačka.

Preporuča se svim sveće icima za nabavu svih u tu struku spadajućih predmeta, kao misne haljine, pluvijali, crkveni i društveni barjaci, kaleži, ciboriji, monstrance, kipovi, križni putevi i t. d., u kojoj god izradbi i cijeni.

Misne haljine iz teškog svilenog damaska, križevi izvezeni u svili, svilene i zlatne porte od Din. 1500 unaprijed.

Stara crkvena odijela popravljaju se strukovnjački. Kaleži i ciboriji pozlaćeni u vatri od Din. 300 unaprijed. Za solidnost tvrtke jamče nebrojene zahvalnice i 110 godišnji opstanak tvrtke. Na sve upite odgovara odmah i predlaže uzorke

J. NEŠKUDLA - LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 25.

Zemljoradnici

koji ne mogu dobiti putne isprave radi prepunjene kvote za Sjedinjene Države Amerike neka se obrate na zastupnika CANADIAN PACIFIK g. **Lazar Piroški** u Šibeniku kod **Težačke Zadruga**, gdje će dobiti besplatno sve informacije i moći će putovati bez poteškoće u KANADU kamo im sama Kanadska država jamči za posao.

6. BEČKI MEDJUNARODNI VELESAJAM

9.—15. marta 1924.

Povoljna kupovna prilika za sve struke.

Najbogatiji izbor!

Čvrste konkurenčne cijene!

VELIKI USPJEH BEČKOG JESENSKOG VELESAJMA 1923.

100.000 kupaca

od kojih 20.000 inozemaca iz 72 države cijelog svijeta činili su velike narudžbe.

Razjašnjenja:

WIENER MESSE, WIEN VII.

kao i putem počasnih zastupstva i to u Gružu-Dubrovniku: Agentura Tršćanskog Lloyd.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospobanka*.
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor,
Split.

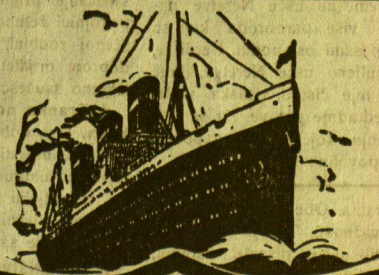
Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.

Parobrod

“LEVIATHAN”

59956 Br. Reg. tona

Najmoderniji, najveći i najluksuriozniji oceanski parobrod. Najveći napori znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisodobiva udobnost u svim razredima.

„Prva vožnja“ u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona — Cherbourga. — Sve pobliže kroz dole naznačene adrese.—

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Nadkriljivi na udobnosti, čistoći i izvršnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“

Zahitjevatje pobliže upute i plovidbenu listinu broj 234.

Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruga.